

A DRÁMA VI.

Jelek, jelzések, kifejezések jelentése (1. rész)

AKADÁLY NÉLKÜL

modul adaptációja
mozgáskorlátozott tanulók
együttneveléséhez

**SZÖVEGÉRTÉS-
SZÖVEGALKOTÁS**

BESZ–XI.6.1–AdM

A modult készítette:

Csájiné Knézics Anikó, Szilvásiné Turzó Ágnes

Az adaptációt készítette:

Dombainé Esztergomi Anna

SULI NOVA
Köznevelési, Fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Központ

Magyarország célba ér

A modul célja	A nonverbális képességek fejlesztése
Időkeret	3×45' (1. egység)
Ajánlott korosztály	7–9 év
Modulkapcsolódási pontok	<p><i>Tágabb környezetben</i> A szociáliskompetencia-fejlesztés moduljai</p> <p><i>Szűkebb környezetben</i> Beszéd, beszédértés Beszédterápia, logopédia Augmentatív kommunikáció Mozgásnevelés</p> <p><i>Ajánlott megelőző tevékenységek</i> Némajátékok: a mimika, a gesztusok, a testtartás jelentésének megértését kívánó játékok</p> <p><i>Ajánlott követő tevékenységek</i> Drámajátékok</p>
A képességfejlesztés fókuszai	<p>Kommunikáció: nonverbális képességek Kóros reflexek kiváltódását megakadályozó testhelyzetek létrehozása és megtartása Mozgásterápiára épülő beszédfejlesztés, a beszédmozgások összerendezése, a görcsösség vagy renyheség csökkentése Alternatív, augmentatív kommunikációs technikák gyakorlása, nonverbális kommunikáció alkalmazása feladathelyzetben</p>

AJÁNLÁS

Ezeket a gyakorlatokat akkor érdemes választani, amikor a gyerekeknek már van tapasztalatuk arról, hogy miként lehet szavak nélkül is „közölni” valamit. Hogyan tudjuk használni testbeszédként a mimikát, a gesztust és a testtartást.

Akkor is adjunk lehetőséget mozgáskorlátozott gyermekeknek, ha verbális és nonverbális megnyilatkozásaikban akadályozottak. Megfelelő érdeklődés, türelem és légkör, valamint a kommunikáció objektív feltételeinek biztosítása esetén könnyebb megnyílniuk.

Dizartriás gyermekek kevésbé vagy egyáltalán nem tudnak játszani a hangjukkal, de azért törekedjenek erre, és mimikával, gesztussal próbálják meg kíséreni. Nagyon fontos a mozgáskorlátozott gyermekek testbeszéddel való kommunikációjának pontos értelmezése, a kóros mozgások elkülönítése a valódi közlendőtől.

Ha van az osztályban olyan mozgáskorlátozott gyermek, akinek a beszéde nem érthető, ezért alternatív, augmentatív eszközökkel kommunikál, ez nagyon jó alkalom arra, hogy az ép társak is megismerkedjenek kép- vagy jelképrendszerükkel.

TÁMOGATÓ RENDSZER

Gabnai Katalin: *Drámajátékok*. Helikon Kiadó, Budapest, 2000.

Ágoston Gabriella (szerk.): Ajánlások mozgáskorlátozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez. Szövegértés-szövegalkotás. suliNova Kht., Budapest, 2006.

ÉRTÉKELÉS

Szóban; szempontjai: részvétel, aktivitás; többféle megoldás bemutatása

VÁZLAT

A sokféle felkínált tevékenység célja, hogy a feldolgozás folyamata különböző szempontokhoz illeszkedhessék. Az általunk szürkével jelölt mezők az egyik lehetséges bejárési útvonalat jelölik. Ez az útvonal a szükségleteknek megfelelően tetszés szerint alakítható, megváltoztatható.

	Lépések, tevékenységek	Saját adaptációs kiegészítésem (tevékenység; képesség)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz / Feladat / Gyűjtemény
					Munkaformák	Módszerek	
I. ARCKIFEJEZÉSEK, KIFEJEZŐ MOZGÁSOK, JELLEMZŐ KIFEJEZÉSEK GYAKORLÁSA 25'							
1. A	Arckifejezések utánzása A mimika használata hangulatok kifejezésére Öröm, csodálkozás, sírás, rettegés, szomorúság		Nonverbális képességek, önkifejezés	Az egész osztály	Frontális	Utánzás	1. melléklet
1. B	Képekről, fényképekről érzelmek megállapítása		Verbális kifejezőkészség Empátia	Az egész osztály	Frontális	Megbeszélés	
2.	Többféle arckifejezés, gesztus kipróbálása (öröm, csodálkozás, sírás, rettegés, szomorúság)		Nonverbális képességek, önkifejezés	Az egész osztály	Pár	Utánzás	

	Lépések, tevékenységek	Saját adaptációs kiegészítésem (tevékenység; képesség)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz/ Feladat/ Gyűjtemény
					Munkaformák	Módszerek	
3.	Arckifejezés, gesztusok, különféle testtartások kipróbálása Öröm, csodálkozás, sírás, rettegés, szomorúság		Nonverbális képességek, önkifejezés	Az egész osztály	Csoport	Utánzás	
4.	Különféle arckifejezés, gesztus, testtartás kipróbálása; a megfelelő érzelmeket kifejező szókapcsolatok és a metakommunikáció összhangja. Pl. Öröm – De, jó! Csodálkozás – Jé! Sírás – Jaj, jaj! Rettegés – Most, mi lesz! Szomorúság – Nagy baj!		Beszédértés Empátia Érzelmi intelligencia, szótalálás	Az egész osztály	Csoport	Utánzás	
II. ADOTT JELEK ÉRTELMEZÉSE, ÁTADÁSÁNAK GYAKORLÁSA 15'							
A	„Irányítsunk szavak nélkül” Utasítások és végrehajtásuk nonverbális jelek segítségével – Nyisd ki az ajtót! – Mindenkiel fogj kezet! – Énekelj egy dalt! – Rajzolj a táblára egy macskát! – Olvasd fel az utolsó olvasmány 1. bekezdését! – Kérj valakitől egy írólapot és egy ceruzát!		Kreativitás, fantázia, empátia, metakommunikáció	Azok, akik nehezebben értik a nonverbális jeleket	Páros	Utánzás	2. melléklet
B	„Távkapcsolat” című játék Pl. labdázás, teniszezés, felolvasás, rendőri irányítás, evés		Nonverbális kommunikáció, empátia	Azoknak, akik a közléshez nem vagy kevésbé használják a mimikát, gesztusokat, a „testüket”	Páros	Utánzás	

	Lépések, tevékenységek	Saját adaptációs kiegészítésem (tevékenység; képesség)	Kiemelt készségek, képességek	Célcsoport / A differenciálás lehetőségei	Tanulásszervezés		Eszköz / Feladat / Gyűjtemény
					Munkaformák	Módszerek	
III. ÉRTÉKELES 5'							
A	A tanító értékeli az osztály munkáját						
B	A gyerekek értékelik saját munkájukat		Önértékelés, mások nézőpontjának elfogadása				

A FELDOLGOZÁS MENETE

Az alábbi leírásban csak azok a lépések szerepelnek, amelyekkel kapcsolatosan fontosnak tartottuk az instrukciók részletezését.

Tanítói instrukciók

I. ARCKIFEJEZÉSEK, KIFEJEZŐ MOZGÁSOK, JELLEMZŐ KIFEJEZÉSEK GYAKORLÁSA

Arckifejezések utánzása

A mimika használata hangulatok kifejezésére – Öröm, csodálkozás, sírás, rettegés, szomorúság

Minden gyerek kap egy szókártyát, amelyen a következő szavak közül valamelyik található: öröm, csodálkozás, sírás, rettegés, szomorúság.

A szókártya szerint viselkedik a gyerek, vagyis mimikájával jelzi a szó jelentését.

A bemutatások után mindenki megkeresi az „azonos mimikájú partnert”; így alkotnak majd azonos csoportokat.

Összehasonlítják az arckifejezéseket, és megállapítják, hogy mi a különbség az arcok között. Hogyan, mi módon változtatható az „arc”, hogy más-más érzelmet lehessen leolvasni róla?

Mozgáskorlátozott gyermekek mimikai izmaik mozgását nehezebben tudják összerendezni, akaratlan túlmozgások, „grimasolás” is nehezítheti az arckifejezések pontos megjelenítését. Segíthetünk tükörrel vagy kézzel, a mimikai izmok stimulálásával. A párok arcának összehasonlításakor is hasznos a tükör használata, párjuk arcát megnézhetik a valóságban és a tükörben is. A vonások és mozgások elemzése és megnevezése is sokat segíthet.

Saját adaptációs kiegészítésem:

2. KÜLÖNFÉLE ARCKIFEJZÉSEK ÉS GESZTUSOK KIPRÓBÁLÁSA

Maradnak az előző csoportok, és az arckifejezéshez „hozzákapcsolódnak” gesztusok is. Akár kézmozdulatokkal, fejtartással is jelezhetik az adott érzelmet.

Megint összehasonlítják, hogyan fejezték ki az adott érzelmeiket.

Megbeszéli, hogy a mozdulat mennyire változtathatja meg azt, amit ki akarunk fejezni, vagyis a jelentést.

Mozgáskorlátozott gyermekek számára nem a gesztusok adekvát kifejezése jelent problémát, hanem a pontos megjelenítés, ugyanúgy, mint az arckifejezéseknél. A görcösség, a fokozott, a gyenge vagy a fluktuáló izomtónus, az akaratlan és hirtelen túlmozgások nehezíthetik a megjelenített gesztusok értelmezését. Ha a pedagógus és ép társaik már ismerik a mozgáskorlátozott gyermekek mozgásának jellegzetességeit, könnyebben tudják értelmezni mozdulataikat, gesztusaikat is. Gyakran előfordul, hogy az osztályban vagy a csoportban van olyan gyermek, aki a többiekénél jobban érti őket. Nyugodtan lehet hagyni, hogy szükség esetén ő „tolmácsolja”, amit a mozgáskorlátozott gyermek szeretne kifejezni.

Saját adaptációs kiegészítem:

3. KÜLÖNFÉLE ARCKIFEJZÉS, GESZTUS ÉS TESTTARTÁS KIPRÓBÁLÁSA

A csoportok cserélnek: „másfajta érzelmekre váltanak.”

A megbeszéltek alapján az előzőeket figyelembe véve az újabb érzelmet jelenítik meg, mutatják be, de kiegészítve már testbeszéddel is. Vagyis egész testükkel mutatják be az örömet, a csodálkozást, a sírást, a rettegést, a szomorúságot.

Újra megbeszélés követi a bemutatásokat. Mi volt a legnehezebb, melyik volt a legkifejezőbb?

A nagymozgások kifejező megjelenítése ugyanolyan nagy problémát jelenthet a mozgáskorlátozott gyermekek számára, mint a gesztusok és a mimika. Szükség esetén segítsünk a megjelenítésben vagy az értelmezésben, vagy mindkettőben. Előfordulhat azonban, hogy elegendő csupán a megfelelő testhelyzet létrehozásában és megtartásában segítséget nyújtani, s akkor már maguk is képesek a kifejező mozgások megjelenítésére.

Saját adaptációs kiegészítem:

4. ARCKIFEJZÉSEK, GESZTUSOK, TESTTARTÁS ÉS A HOZZÁ KAPCSOLÓDÓ VERBÁLIS KIFEJZÉSEK KIPRÓBÁLÁSA

A csoportok újra cserélnek, és megint egy másik érzelmet mutatnak be, amelyet még nem próbáltak ki.

Most már szóval is kísérik az érzelmeiket. Hangutánzó szavakkal társítják a testbeszédet, pl. öröm: Jaj, de jó! – csodálkozás: Jé! – sírás: Jaj, jaj! – rettegés:

Most, mi lesz?! – szomorúság: Nagy baj, lesz! Ha nem tudnak az érzelmekhez illeszteni kifejezéseket, akkor a tanító segíti a gyerekeket.

Újra meghallgatjuk a csoportokat, és közösen megbeszéljük, hogy melyik volt a leghatásosabb, a legtalálóbb?

Többnyire itt is elegendő csupán a megfelelő testhelyzet létrehozásában és megtartásában segítséget nyújtani, s akkor már maguk is képesek a kifejező mozgások megjelenítésére verbális megnyilatkozással együtt. Előfordulhat azonban, hogy a testbeszéd és a beszédmozgások kivitelezésének facilitálása nincs összhangban, ebben az esetben a pedagógus döntsön arról, melyiket tartja fontosabbnak. Megtehetjük azt is, hogy felváltva koncentrálunk a beszédre és gesztusra, mimikára, majd pedig inkább a kifejező testtartásra, mimikára és gesztusokra.

Saját adaptációs kiegészítem:

II. ADOTT JELEK ÉRTELMEZÉSE, ÁTADÁSÁNAK GYAKORLÁSA

A) „IRÁNYÍTSUNK SZAVAK NÉLKÜL” CÍMŰ JÁTÉK

Minden pár megkapja az utasításokat írásban, minden egyes utasítás egy-egy lapon található, hogy egyszerre csak egy utasítást lehessen elolvasni.

Az egyik tag húz egy lapot, és megpróbálja a társának jelekkel elmagyarázni. Majd megbeszéljük, hogyan lehetett volna egyszerűbben, érthetőbben megmutatni.

Most a másik tag húz egy lapot, és aki eddig mutogatott, az lesz az értelmező, és azt teszi, amit mutat neki a társa. Újra megbeszéljük, hogy milyen nehéz vagy könnyű volt a jelzés.

Így mennek végig az összes „irányításon”.

Ha mindegyik „irányítást” kipróbálták, akkor a tanító megkéri a párokat, hogy mutassanak be néhány irányítást, amelyet ők jónak tartanak.

A bemutatásokat megbeszéljük ugyanúgy, ahogy a páros feladatnál tették.

Mozgáskorlátozottaknak olyan feladatot adjunk, amelyeket megfelelő támogatással képesek lesznek társaiknak érthetően megmutatni, fordított esetben pedig a cselekvést végre tudják hajtani.

Saját adaptációs kiegészítem:

III. ÉRTÉKELÉS

Szemponatok: aktivitás, milyen mértékben sikerült érthetővé tenni a közlés tartalmát mások számára metakommunikatív eszközökkel.

Saját adaptációs kiegészítem: